

پژوهشنامه حقوق فارس، سال اول، شماره اول، زمستان ۱۳۹۷

عوامل اجتماعی موثر در بزهکاری نوجوانان شهر کازرون و راه‌های پیشگیری از آن اسماعیل عبدالهی^۱، فرزاد حسینی^۲، یاسین مطهری زاده^۳

چکیده

پیشگیری از جرم یکی از ضروریات زندگی اجتماعی است و با توجه به وجود بزهکاری و نقض هنجارهای اجتماعی و پیامدهای ناشی از آن بر زندگی افراد و اجتماع، مبارزه با این پدیده امری غیرقابل تردید و مسلم جلوه می‌کند. در این میان آنچه مهم است کیفیت مبارزه و نحوه مقابله با آن می‌باشد که کمترین هزینه و بیشترین کارآمدی را داشته باشد. هدف پژوهش شناسایی عوامل اجتماعی بزهکاری و پیشگیری از آن در بین نوجوانان شهر کازرون می‌باشد. روش پژوهش حاضر، پیمایشی و تکنیک پرسشنامه ترتیبی، که پایایی آن، ۹۵ درصد محاسبه گردیده است. جامعه آماری را نوجوانان پانزده تا بیست سال شهر کازرون بر اساس فرمول کوکران، تعداد ۳۷۹ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند که با استفاده از روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای در بین نوجوانان بزهکار و غیربزهکار انجام شد و همچنین تجزیه و تحلیل با آزمون رگرسیون صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مهم‌ترین عوامل اجتماعی مؤثر بر بزهکاری نوجوانان را خانواده، مدرسه و محیط آموزشی، محیط و محله زندگی و کمبود امکانات فرهنگی و ورزشی برای نوجوانان تشکیل می‌دهد. در این مقاله ما با این سوال می‌پردازیم که مهم‌ترین عوامل اجتماعی بزهکاری نوجوانان در شهر کازرون چه می‌باشد؟ مهم‌ترین راهکارهای پیشگیری از بزهکاری نوجوانان در شهر کازرون چه می‌باشد؟

واژه گان کلیدی: کازرون، پیشگیری اجتماعی، بزهکاری نوجوانان، محیط.

۱- دانشیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر dr.abdollahi2009@yahoo.com
 ۲- کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر (نویسنده مسئول) farzad.ho1367@gmail.com
 ۳- دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی yasin.motahari@yahoo.com

مقدمه

پیشگیری از جرم یکی از ضروریات زندگی اجتماعی است که از گذشته‌های دور تاکنون در جوامع مختلف به اشکال مختلف وجود داشته است. از آنجا که پدیده مجرمانه عمری به درازی زندگی انسان دارد و انسان برهه‌ای از تاریخ را به یاد ندارد که در آن شاهد جامعه‌ای عاری از جرم باشد. تدابیر پیشگیرانه نیز عمری به درازای پدیده ی مجرمانه دارد منتهی با تحول در اشکال پدیده مجرمانه و ویژگی‌های آن در تعامل با اوضاع واحوال فرهنگی- اقتصادی و سیاسی جامعه تدابیر پیشگیرانه نیز شاهد تحولاتی بوده است.

با توجه به وجود بزهکاری و نقض هنجارهای اجتماعی و پیامدهای ناشی از آن به زندگی افراد و اجتماع، مبارزه با این پدیده امری غیرقابل تردید و مسلم جلوه می‌کنند. در این میان آنچه مهم است، کیفیت مبارزه و نحوه آن به شیوه‌ای است که علاوه بر از بین بردن یا کاستن از جمع بزهکاری با کمترین هزینه می‌تواند بالاترین درجه تاثیرگذاری و کارآمدی را همراه با تحمیل کمترین عوارض جانبی به افراد جامعه داشته باشد و به بهترین نحو، دفاع اجتماعی از افراد جامعه را محقق سازد. چرا که این مهم طبق سخن مشهور و صحیح "همیشه پیشگیری بهتر از درمان است" اساساً یک ساز و کار پیشگیرانه در مبارزه علیه بزهکاری است. بنابراین، تحلیل این پدیده از منظر جرم شناسی راهی سودمند برای شناخت زمینه‌های پیدایش عوارض و پیامدهای حاصل از آن و ارائه راه کارهای علمی برای کنترل آن خواهد بود.

۱- مفاهیم

۱-۲- جرم

به هر فعل یا ترک فعلی اطلاق می‌شود که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است (موسوی چلک، ۱۳۸۹، ۳۹). جرم یعنی همان رفتاری که توسط قانون گذار با اوصاف مشخص تعیین می‌شود؛ در جرم شناسی و علوم اجتماعی به عنوان معضل و مسئله اجتماعی نگریسته می‌شود. از این دیدگاه معضل عبارت است از یک سری وقایع تکرار شونده، زیان بار و مرتبط در سطح جامعه که مردم از پلیس انتظار دارند آنها را رفع کند. برای پیشگیری از معضلات باید آنها را به طور دقیق بررسی کرد. با بررسی دقیق کلیه جزئیات، معمولاً مجموعه شرایط ایجاد

کننده وقایع زیان بار را از مجموعه شرایط افزایش دهنده این وقایع تفکیک می کنند (مقیمی و رفعتی اصل، ۱۳۸۹، ۷۰).

۲-۲- پیشگیری

واژه پیشگیری در مفهوم متداول آن در معانی «پیش دستی کردن، پیشی گرفتن و به جلوی چیزی شتافتن» و همچنین «آگاه کردن، خبر چیزی را دادن و هشدار دادن» است. اما در جرم شناسی، پیشگیری در معنی اول آن مورد استفاده واقع می شود، یعنی با کاربرد فنون مختلف به منظور جلوگیری از وقوع بزهکاری، به جلوی جرم رفتن و پیشی گرفتن از بزهکاری است (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۰، ۷۳۷). در تعریفی دیگر، پیشگیری یک مفهوم کلی است و به مجموعه اقدام هایی گفته می شود که برای جلوگیری از فعل و انفعالات زیان آور محتمل بر فرد و گروه به عمل می آید (میرسادو و حسینی، ۱۳۸۹، ۱۱۸).

۲- مبانی نظری

۲-۱- مکتب تحقیقی

اولین کسانی که موضوع بزهکاری را مورد بررسی علمی قرار داده اند، دانشمندان مکتب تحقیقی بودند. آن‌ها با پیروی از فلسفه آگوست کنت، که معتقد بود باید برای هر امر و پدیده ای، علت وقوع را کشف کرد، درصدد برآمدند که برای وقوع جرائم، علت سازی کنند. انریکوفری یکی از بنیان گذاران مکتب مزبور، این علل را به دو دسته تقسیم بندی کرده است: علل مربوط به شخص بزهکار و علل مربوط به جامعه، فرهنگ و تعلیم و تربیت. دسته اول که به عوامل بزه زای داخلی معروف اند، شامل همه عوامل انسانی و روانی، اعم از ساختمان بدن، طرز کار غدد داخلی، ناراحتی های روانی، بیماری جسمی و مغزی و ... هستند. در صورتی که عوامل خارجی در خارج از شخص قرار داشته و شامل همه تاثیرات ناشی از محیط، اعم از خانوادگی، اجتماع، شرایط اقتصادی و فرهنگی و ... است. آن چه برای جامعه و نظم خطرناک است، همان شخصیت مجرم است، نه عمل ارتكابی و چون انگیزه، یکی از عوامل تعیین کننده شخصیت مجرم است، پس منطق حکم می کند، نباید در تحقق جرم از آن چشم پوشید (محسنی، ۱۳۸۲، ۲۱۵). اما فرضیه مبنای نظریه انتخاب عقلانی، دقیقاً مخالف جبرگرایی

لومبروزو است و اعتقاد دارد عمل بزهکار یک عمل سنجیده است، یک راه و وسیله برای رسیدن به هدف. لذا از موقعیت‌ها و فرصت‌ها استفاده می‌کند و به منظور اجتناب از خطرات بیش از اندازه، احتیاطات لازم را انجام می‌دهد (کوسن، ۱۳۹۱، ۶۴).

۲-۲- مکتب نئوکلاسیک نوین

طرفداران این مکتب بر نظام اصلاح کیفری دو ضعف اساسی را وارد کرده و خواهان بازگشت و احیای جریان سزادهی و ترس از مجازات هستند. نخستین ضعف در شکست عملی درمان و اصلاح، که دفاع اجتماعی آن را توصیه می‌کند، متجلی می‌شود. دومین ضعف اندیشه اصلاح کیفری، خطری است که بعضی از اصول این اندیشه را در بر دارد (کوسن، ۱۳۹۱، ۶۴).

۲-۳- مکتب فایده اجتماعی

شعار اصلی این مکتب این بود که «مجازات باید دارای فایده اجتماعی باشد». طرفداران این مکتب به حفظ اجتماع و تأمین امنیت آن توجه بیشتری داشتند و شخص بزهکار و اصلاح او، کمتر مورد توجه آنان بوده است. هدف اساسی مکتب فایده اجتماعی یا عدالت معتدل در وهله اول در هم کوبیدن سنخ فکر مربوط به اعمال کیفرهای بی رحمانه و سعی در نشان دادن بی تأثیری آن‌ها بود که به نحو شایسته‌ای می‌توانستند آن‌ها را بازگو نمایند. در وهله دوم، ایجاد برابری و تناسب بین جرم و کیفر مورد توجه قرار داشت (مظلومان، ۱۳۵۵، ۱۱).

۲-۴- مکتب اسلام

ترویج دستورات اخلاقی اسلام و به کارگیری توصیه‌های آن در عرصه‌های زندگی، همان چیزی است که برانینگهام و فاوست از آن به عنوان پیشگیری اولیه یاد می‌کنند. اهتمام به عبادات فردی و جمعی مانند نمازهای یومیه، روزه، حج، عزاداری در ماه محرم و مراسم ویژه ماه رمضان، حضور در مساجد، زیارت مقابر قدسی ائمه اطهار (ع) از جمله مراسم مذهبی سنتی است که می‌توان در این راستا نهایت بهره معنوی را به دست آورد. یکی از نهادهای اصلاح و بازپروری مطرح شده در اسلام، توبه است. اسلام با باز گذاشتن راه توبه، همیشه راه بازگشت و اصلاح را فراهم کرده است و انسان خطاکار را با وعده‌های نیکویش، به بازگشت و اصلاح تشویق می‌کند.

۵-۲- مکتب مارکسیستی

مارکسیست‌ها بر این اعتقادند که، بزهکاری، جرم ذاتی نظام سرمایه داری است و هر نوع اقدام پیشگیرانه در جوامع سرمایه داری، چیزی جز تلاش برای کنترل نیروی کار و طبقه زحمتکش و کارگر به منظور استمرار یافتن سلطه سرمایه داری نخواهد بود. بر اساس این دیدگاه، جرم ساخته و پرداخته دست حکومت‌های سرمایه داری است و جرم انگاری جنبه طبقاتی دارد و جز ابزاری برای حمایت از ارزش‌های طبقه حاکم نیست. به عبارت دیگر، جوامع سرمایه داری، به لحاظ ساختاری، نمی‌توانند عاری از جرم باشند و پیشگیری از جرم نیز جنبه روبنایی دارد. بنابراین با فروپاشی نظام سرمایه داری و استقرار نظام اشتراکی و سوسیالیستی، بزهکاری خود به خود از میان خواهد رفت.

۳- روش تحقیق

۱-۳- روایی و پایایی پرسشنامه

یکی از مهم‌ترین نکات در پژوهش‌های اجتماعی برخوردارگی گویه‌ها از روایی و پایایی است. چرا که این امر نمایانگر مقبولیت میزان دقت پژوهش‌های اجتماعی است.

۲-۳- پایایی پرسشنامه

منظور از پایایی، طرح این سوال است که ابزار اندازه‌گیری، تا چه حد دارای دقت است. بنابراین زمانی یک ابزار اندازه‌گیری پایا است که در صورت تکرار اندازه‌گیری همان نتایج به دست آید. (صبری، ۱۳۸۲، ۲۵) بدیهی است که هر چه میزان آلفا بالاتر باشد، پایایی مقیاس بیشتر خواهد بود.

پایایی

تعداد گویه	آلفای کرونباخ
50	0/71

۳-۳- تفسیر توصیفی

با توجه به آزمون روایی و همان طور که از مقدار آلفای تک تک گویه‌ها و مقدار آلفای کل بر می‌آید، سنجش ما از گویه‌های مناسب انتخاب شده اند و با توجه به مقدار آلفای (0.71) گویه‌های تحقیق از معناداری بالایی برخوردارند.

۳-۴- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از جمع‌آوری و استخراج، وارد نرم افزار آماری SPSS گردید. سپس با استفاده از جداول دو بعدی و نمودار به تحلیل داده‌ها اقدام گردید. تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفته است. در سطح آمار توصیفی از فراوانی، درصد، درصد فراوانی تراکمی و میانگین و در سطح استنباطی با توجه به نوع متغیرهای مورد بررسی از آزمون تی T دو گروه مستقل استفاده شده است.

اساس بزهکار و غیربزهکار

بزهکاری	فراوانی	درصد فراوانی
بزهکار	۷۲	۱۹,۰
غیربزهکار	۳۰۷	۸۱,۰
جمع کل	۳۷۹	۱۰۰,۰

۳-۵- آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها

آزمون کولموگروف - اسمیرنوف در خصوص دیدگاه دو گروه بزهکار و غیربزهکار برای مقایسه دو به دو دیدگاه‌ها با توجه به داده‌های حاصل از پرسشنامه انجام شد که نتایج حاصله از آن به شرح ذیل می‌باشد:

با انجام آزمون آماری کلموگروف - اسمیرنوف در نرم افزار SPSS، در خصوص دیدگاه بزهکاران و غیربزهکاران خروجی زیر را مشاهده می‌کنیم:

تراکم

طبقه	تعداد
بزهکار	۷۲
غیربزهکار	۷
جمع	۳۷۹

آمار تست

		Mean
Most Extreme Differences	Absolute	.329
	Positive	.329
	Negative	-.186
Kolmogorov-Smirnov Z		.783
Asymp. Sig. (2-tailed)		.572

a. Grouping Variable: Label

با توجه به جدول فوق، مشاهده می‌گردد که آزمون کلموگروف - اسمیرنوف برای مقایسه بین بزهکار و غیربزهکار در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی‌باشد به عبارت دیگر دیدگاه این دو گروه نسبت به بزهکاری در شهرستان کازرون یکسان می‌باشد.

با انجام آزمون آماری کلموگروف - اسمیرنوف در نرم افزار SPSS، در خصوص دیدگاه بزهکاران خروجی زیر را مشاهده می‌کنیم:

تراکم

طبقه	تعداد
بزهکاران	۷۲
جمع	۷۲

آمار تست

		Mean
Most Extreme Differences	Absolute Positive	.358
	Negative	-.358
	Kolmogorov-Smirnov Z	.901
	Asymp. Sig. (2-tailed)	.392

a. Grouping Variable: Label

با توجه به جدول فوق، مشاهده می‌گردد که آزمون کلموگروف - اسمیرنوف برای مقایسه بین بزهکاران و غیربزهکاران در سطح $0/05$ معنادار نمی‌باشد به عبارت دیگر دیدگاه این دو گروه نسبت به عوامل اجتماعی و بزهکاری در شهرستان کازرون یکسان می‌باشد.

آزمون T دو نمونه‌ای مستقل در خصوص مقایسه دیدگاه پرسش شوندگان نسبت به دو گروه عوامل اصلی بزهکاری برای مقایسه دیدگاه‌های پرسش شوندگان نسبت به دو گروه عوامل اجتماعی موثر بر بزهکاری به صورت دو به دو با همدیگر شامل (خانواده، مدرسه و محیط آموزشی، محیط و محله زندگی و کمبود امکانات فرهنگی و ورزشی برای نوجوانان) با توجه به داده‌های حاصل از پرسشنامه، آزمون T دو نمونه‌ای مستقل انجام شد که نتایج حاصله از آن به شرح ذیل می‌باشد:

یافته‌های حاصل از آزمون T دو نمونه‌ای مستقل در بررسی دو گروه اصلی از عوامل اجتماعی بزهکاری شامل (خانواده، مدرسه و محیط آموزشی، محیط و محله زندگی و کمبود امکانات فرهنگی و ورزشی برای نوجوانان) بیان شده است.

فرضیه شماره ۱: به نظر می‌رسد بین روابط خانوادگی و بزهکاری نوجوانان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	متغیر مورد بررسی
	سطح معناداری	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	نمره اف				
فرض H_1 تایید و فرض H_0	۱/۹۹	۳۷۷	۹/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۳۷۸	۰/۸۹	۲/۰۲	بزهکار	عوامل خانوادگی
	۰/۰۰۰۱					۱۵/۰	۱۰/۳	غیربزهکار	

۳-۶- تحلیل نتایج فرضیه اول

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۰۰۱) واریانس‌ها نابرابرند و با توجه به مقدار p-value سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۱). بنابراین فرضیه فوق تأیید می‌شود. می‌توان نتیجه گرفت که عوامل خانوادگی در بین دو گروه مذکور متفاوت است. با توجه به میانگین‌های بدست آمده در جدول، آماره‌های گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین اکتسابی اتکای و تکیه بر خانواده و مشورت و ... در بین بزهکاران (با میانگین ۲/۰۲) کمتر از غیربزهکاران (با میانگین ۴/۰۱) می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت است.

فرضیه شماره ۲: به نظر می‌رسد بین محیط آموزشی فرد و بزهکاری نوجوانان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	متغیر مورد بررسی
	سطح معناداری	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	نمره اف				
۰/۴۷۷	۰/۰۰۰۱	۸۸۴	۶۸۱۷	۳۳۲/۰	۶۳۸/۱	۰/۴۸۸	۳/۱۲	بزهکار	مدرسه و محیط آموزشی
	۰/۰۰۰۱					۰/۴۲۹	۲/۶۵	غیربزهکار	

۷-۳- تحلیل نتایج فرضیه دوم

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۲۴۴) واریانس‌ها برابرند و با توجه به مقدار (p-value) سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۱). بنابراین فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که مدرسه و محیط آموزشی در بین دو گروه مذکور متفاوت است. با توجه به میانگین‌های به دست آمده در جدول آماره‌های گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین (غیبت، فرار از مدرسه، تنفر و...) در بین بزهکاران بالاتر از غیربزهکاران می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت است.

فرضیه شماره ۳: به نظر می‌رسد نظرات اجتماعی بالا بر کاهش بزهکاری نوجوانان تأثیر دارد.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	متغیر مورد بررسی
	سطح معنادار	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	نمره اف				
۰/۸۴۴	۰/۰۰۰۱	۳۷۷	۱۱/۴۷	۰/۳۰۵	۱/۰۵	۰/۵۳	۳/۳۱	بزهکار	نظرات اجتماعی
	۰/۰۰۰۱					۰/۴۹	۲/۵۷	غیربزهکار	

۸-۳- تحلیل نتایج فرضیه سوم

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۳۰۵) واریانس‌ها برابرند و با توجه به مقدار (p-value) سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۱). بنابراین فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که نظارت اجتماعی در بین دو گروه مذکور متفاوت است. با توجه به میانگین‌های به دست آمده در جدول آمارهای گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین اکتسابی نظارت کم و میزان جرایم در بین بزهکاران بالاتر از غیربزهکاران می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت است.

فرضیه شماره ۴: به نظر می‌رسد دوستان ناباب می‌تواند بزهکاری نومیوانان را تشدید کند.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	متغیر مورد بررسی
	سطح معناداری	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	نمره اف				
۰/۸۱	۰/۰۰۰۱	۳۷۷	۱۰/۳۳۳	۰/۰۰۰۱	۳۳۳/۳	۰/۸۶	۰/۱۸	بزهکار	دوستان ناباب
	۱۰۰۰/۰					۸۵/۰	۷۸/۸	غیربزهکار	

۹-۳- تحلیل نتایج فرضیه چهارم

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۰۰۱) واریانس‌ها نابرابرند و با توجه به مقدار (p-value) سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۱). بنابراین فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که دوستان ناباب در بین دو گروه مذکور

متفاوت است. با توجه به میانگین‌های به دست آمده در جدول آماره‌های گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین اکتسابی دوستان ناباب در بین بزهکاران (۳/۱۰) بیشتر از غیربزهکاران (۲/۲۸) می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت است.

فرضیه شماره ۵: به نظر می‌رسد محیط و ممله زندگی یکی از عوامل تاثیرگذار بر بزهکاری نوجوانان است.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	مسی‌برورد گروه نتیجه
	سطح معناداری	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	نمره اف				
۰/۷۰	۰/۰۰۰۰۱	۳۳۷	۹/۲۵	۰/۰۵	۳/۸۴	۷۸/۰	۳/۲۸	بزهکار	محله و محیط زندگی
	۱۰۰۰/۰					۵۵/۰	۲/۵۹	غیربزهکار	

۱۰-۳- تحلیل نتایج فرضیه پنجم

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۰۵۸) واریانس‌ها برابرند و با توجه به مقدار (p-value) سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۱). بنابراین فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که محله و محیط زندگی در بین دو گروه مذکور متفاوت است. با توجه به میانگین‌های به دست آمده در جدول آماره‌های گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین اکتسابی محله و میزان جرایم موجود در محله و محیط زندگی در بین بزهکاران (۳/۲۹) بالاتر از غیربزهکاران (۲/۵۹) می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت است.

فرضیه شماره ۶: به نظر می‌رسد کمبود امکانات فرهنگی، بزهکاری نوجوانان را تشدید می‌کند.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	متغیر مورد بررسی
	سطح معناداری	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	ف و هم				
-۰/۵۹۶	۰/۰۰۰۱	۸۸۸	-۰/۹۵	۰/۲۷	۱/۶۳	۰/۸۳	۳/۲۸	بزهکار	امکانات فرهنگی
	۰/۰۰۰۱					۰/۸۷	۳/۸۸	غیربزهکار	

۱۱-۳- تحلیل نتایج فرضیه ششم

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۲۷) واریانس‌ها برابرند و با توجه به مقدار (p-value) سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۱). بنابراین فرضیه فوق تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که امکانات فرهنگی در بین دو گروه مذکور متفاوت است. با توجه به میانگین‌های به دست آمده در جدول آمارهای گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین اکتسابی امکانات فرهنگی در بین بزهکاران (۳/۲۸) کمتر از غیربزهکاران (۳/۸۸) می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت است.

فرضیه شماره ۷: به نظر می‌رسد دلایل اقتصادی، نمی‌تواند تأثیرگذاری زیادی بر بزهکاری نوجوانان داشته باشد.

میانگین تفاوت‌ها	آزمون تی			آزمون لون		انحراف استاندارد	میانگین	گروه‌های مستقل	متغیر مورد بررسی
	سطح معناداری	درجه آزادی	نمره تی	سطح معناداری	جای نمره				
۰/۰۵۴-	۶۵/۰	۸۸۸	۷۵/۰-	۱۰۰/۰	۳۶/۰۱	۰/۷/۰	۳/۲۶	بزهکار	دلایل اقتصادی
	۰/۶۲					۸۱/۰	۱/۴/۴	آزاد/بسته	

۱۲-۳- تحلیل نتایج فرضیه هفتم

با توجه به آزمون فوق، چون مقدار (sig) سطح معناداری در جدول لون (Levene s) کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (یعنی: ۰/۰۰۱) واریانس‌ها نابرابرند و با توجه به مقدار (p-value) سطح معناداری در جدول T، چون این مقدار کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۶۲). بنابراین فرضیه فوق رد می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که دلایل اقتصادی در بین دو گروه مذکور متفاوت نیست. با توجه به میانگین‌های به دست آمده در جدول آمارهای گروه نیز مشاهده می‌شود که میانگین اکتسابی وضعیت اقتصادی بین بزهکاران و غیربزهکاران یکسان می‌باشد و میانگین دو گروه متفاوت نیست.

۱۳-۳- تحلیل نتایج رگرسیون

همان گونه که در خروجی های فوق دیده می شود متغیرهای وارد شده در تحلیل رگرسیونی، توانسته اند ۴۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی جرم را تبیین کنند. با توجه به معنی دار بودن مقدار F نیز، مشخص می شود که ترکیب خطی متغیر های مستقل به شیوه معنی داری قادر به تبیین و پیش بینی تغییرات متغیر وابسته است. همچنین با توجه به ستون بتا (ضرایب رگرسیون استاندارد شده) متغیر نظارت اجتماعی سهم بیشتری در تبیین متغیر ملاک دارد (به طور مستقیم) و بعد از آن مدرسه می باشد.

Y =متغیر وابسته (جرم) $X1$ = نظارت اجتماعی، $X2$ =مدرسه؛ $X3$ =امکانات فرهنگی؛ $X4$ =عوامل اقتصادی؛ $X5$ =عوامل خانوادگی، $X6$ =دوستان ناباب $X7$ =محله و محیط زندگی. یاد شده به صورت زیر است:

$$Y = 0/305X1 + 0/253X2 - 0/101X3 + 0/056X4 + 0/055X5 + .054X6 + .039X7$$

نتیجه گیری

با بررسی اهمیت بحث پیشگیری از جرم و گونه های پیشگیری اجتماعی از جرم و همچنین بررسی نظریه های روان شناختی، جامعه شناسی و جرم شناسی و همین طور سوالات جامع از پاسخگویان از طریق پرسشنامه، می توان گفت که بزهکاری نوجوانان یک پدیده چند بعدی است که عوامل متعددی در شکل گیری و گرایش افراد به آن دخالت دارند؛ در این پژوهش علل و عوامل شکل گیری و گرایش به بزهکاری شناسایی و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و در مورد فرضیات تحقیق هم اکثریت فرضیات اثبات شدند. اولین نتیجه حاصل از پژوهش این بود که مهم ترین عامل و زمینه ساز بزهکاری در موارد خیلی زیاد عوامل اجتماعی می باشند و مهم ترین متغیر این پژوهش، عوامل اجتماعی می باشد که شامل شاخص هایی چون روابط خانوادگی، مدرسه و محیط آموزشی، نظارت اجتماعی، دوستان ناباب، محیط و محله زندگی، امکانات فرهنگی و وضعیت اقتصادی می باشد. پیشگیری اجتماعی در مورد سرچشمه های معضلات اجتماعی اعمال می شوند و پیشگیری اجتماعی با ارتقاء شاخص توسعه انسانی و

ارتقاء آموزش همگانی در قالب ترویج فرهنگ حقوقی و قانون مداری و ارتقاء و بهبود وضعیت روستاها و جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهرها و توزیع عادلانه امکانات کشور و رفع تبعیض و توجه و به مسائل و مشکلات نوجوانان و جوانان و ارتقاء جایگاه اجتماعی آنان در جامعه و توجه به جایگاه زنان به عنوان مهم ترین کارگزار تربیتی در خانواده ها، تدابیر و سایر کارهای پیشگیرانه اجتماعی را مطرح کرده است و با برنامه ریزی و مدیریت در اجرای آن، امید آن می رود که از بسیاری از جرایمی که ناشی از عدم تحقق نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باشد جلوگیری کند. آموزش علمی پیشگیری به نهادهای مجری پیشگیری؛ پیش بینی موارد درسی برای آموزش همگانی دانش آموزان جهت مبارزه با جرم و پیشگیری از آن؛ مورد توجه قرار دادن رفاه و بهزیستی جوانان از آغاز دوره کودکی؛ رسانه های جمعی را باید تشویق کرد تا خدمات مثبت جوانان به جامعه را نشان دهند؛ رسانه های جمعی باید اطلاعاتی را که درباره خدمات، تسهیلات و فرصت هایی که در اختیار جوانان موجود است را منعکس کنند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- صبری، نورمحمد، ۱۳۹۰، درآمدی بر روش تحقیق در حقوق، چاپ اول، تهران، نشر میزان.
- مظلومان، رضا، ۱۳۵۵، جرم شناسی، جلد اول، تهران، انتشارات دانشگاه ملی.
- کوسن، موریس، ۱۳۹۱، اصول جرم شناسی، ترجمه روح اله صدیق، تهران، نشر دادگستر.
- محسنی، مرتضی، ۱۳۸۲، حقوق جزای عمومی، جلد دوم، چاپ دوم، تهران، انتشارات گنج دانش.
- مقیمی، مهدی؛ رفعتی اصل، سیدعزیز، ۱۳۸۹، پلیس و راهبردهای وضعی پیشگیری از جرم، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال دوم، شماره ۱.
- موسوی چلک، سیدحسن، ۱۳۸۹، اورژانس اجتماعی و نقش آن در پیشگیری از وقوع جرم، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال پنجم، شماره ۱۴.
- میرساردو، طاهره؛ حسینی، سیدموسی، ۱۳۸۹، بررسی نقش مشارکت های مردمی در پیشگیری از سرقت منزل، فصلنامه پژوهش های جامعه شناختی، سال چهارم، شماره ۴.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین، ۱۳۹۰، تقریرات جرم شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، دوره دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی.